

la colla de ponent

i el cas INVIPLAST

el professor Severià

el Fumera

l'Espera

la colla de ponent

en Quimet

la petro

la Granseta

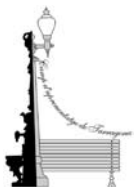

La Colla de Ponent i el cas INVIPLAST

Primera edició, octubre 2009

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

Camp d'Aprenentatge de la ciutat de Tarragona
Complex Educatiu de Tarragona
Autovia de Salou s/n
43006 Tarragona

Text

Núria Montardit Bofarull

Marta Segura Pont

Jordi Tortosa Giménez

M. Joana Virgili Gasol

Dibuixos

Txomin Medrano Martorell

Correcció lingüística

Servei Lingüístic URV

Disseny i Muntatge

Mènsula creatius www.mensula.cat

Edita

CdA de la ciutat de Tarragona

ISBN

978-84-692-5972-6

Impressió

BOU

la colla dE ponENT

i el cas INVIPLAST

Capítol I

En Quimet de Can Polvoreta

La primera vegada que vaig sentir parlar de Química va ser a l'escola, on el meu mestre de Naturals de sisè, amb més voluntat que encert, s'esforçava a apropar-nos a uns coneixements que ens resultaven a cops força feixucs i complicats. La meva senzilla experiència es reduïa, en absència de la meva mare, a barrejar diversos productes a la cuina de casa. Una mica d'aigua, oli, vinagre, bicarbonat i... a esperar una reacció que comportava com a resultat un còctel casolà acolorit, escumós, repugnant i impossible de tastar. La conseqüència final d'aquest apropament al món de les barreges i la investigació va ser un clatellot de la mare que em va anul·lar totalment l'esperit científic i em va situar novament al món de la realitat.

Malgrat tot, una nit de Sant Joan, la meva gosadia va superar tots els límits possibles i vaig decidir fabricar pólvora per confeccionar coets i petards. Era el meu germà Pau qui, per la seva edat i d'amagat, em facilitava de l'adrogueria més propera el nitrat de potassi, el sofre i el carbó que permetien l'elaboració d'una barreja inflamable que un cop dipositada, ben premada en una llauna o recipient tancat i dotada de la metxa corresponent, esdevenia un explosiu fantàstic. La vaig col·locar a la

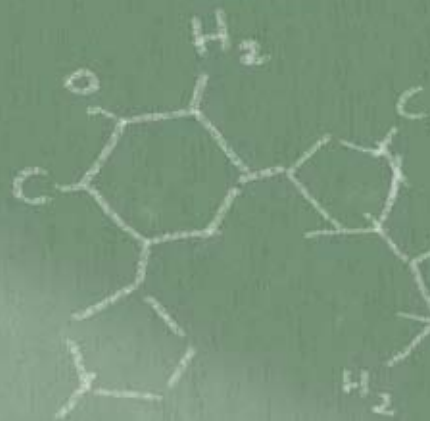

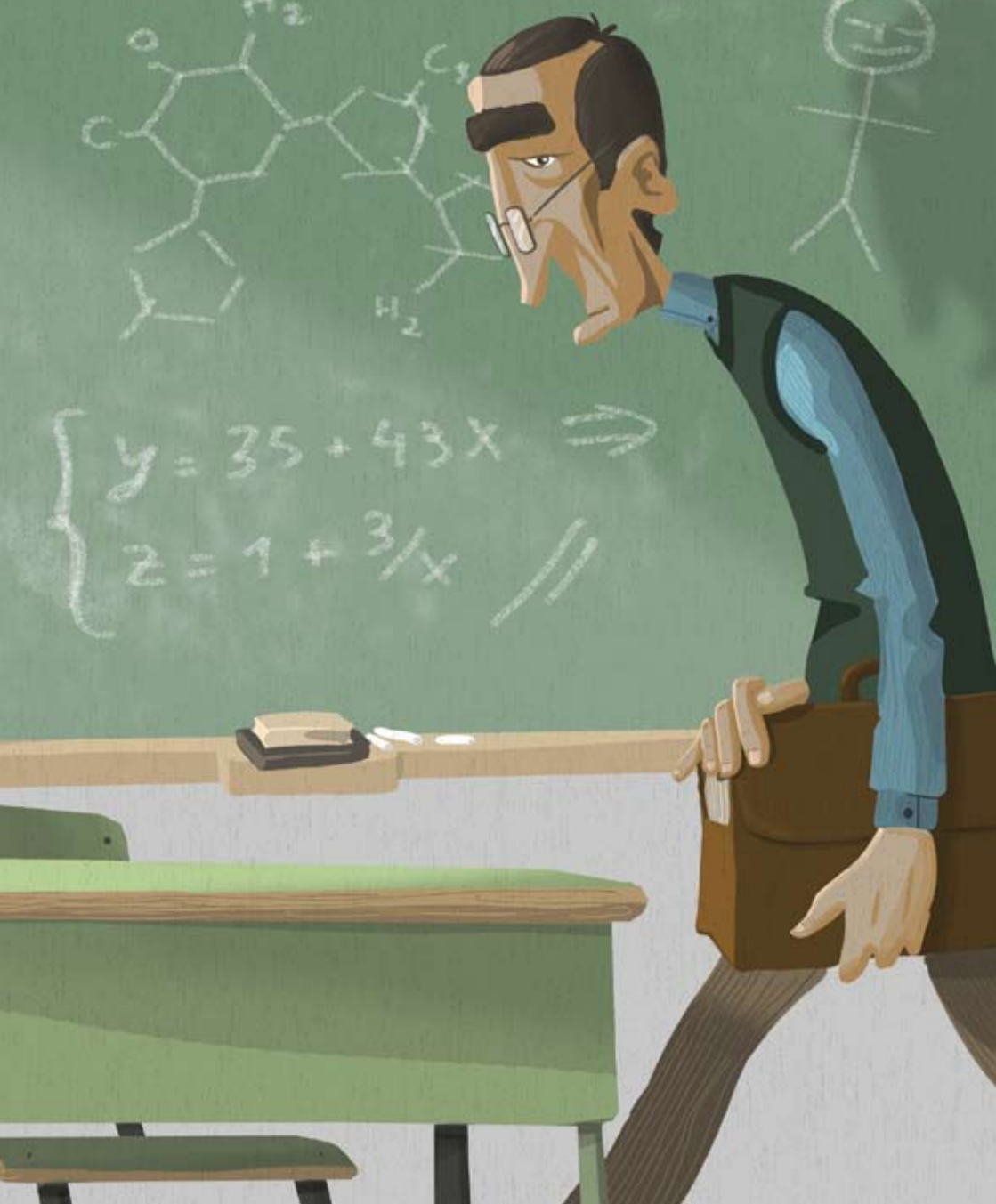
bústia de la veïna i ja us podeu imaginar els resultats. Va quedar completament deformada i alguns fragments van anar a parar a l'altre costat de carrer amb el perill que això suposava per als vianants, convençuts que es tractava d'un atemptat terrorista. El recipient va quedar tan esmicolat com el meu desig d'experimentar, després del càstig que vaig rebre. Un mes sense la Play, la meva joguina més preuada, guanyada a força de molts sacrificis; així com pagar de la meua butxaca tots els desperfectes ocasionats, van ser el premi i el colofó a la meua inconsciència i petita aventura científica. Les mirades irritades del veïnat em van acompanyar durant molt de temps. És des de llavors que a casa rebem el malnom dels "polvoreta", i encara que els anys han anat passant, jo seré per sempre més el Quimet de cal Polvoreta.

Química

$$\begin{cases} y = 35 + 43x \Rightarrow \\ z = 1 + \frac{3}{x} // \end{cases}$$

Capítol II

El meu Professor

Ai com si fos ara recordo la imatge del meu professor de Naturals, el Sr. Severià Sanchís Sans. Era un home alt i prim, seriós, magre de carns, d'edat indefinida i enormement despistat. Duia sempre unes ulleres penjades al coll amb un cordill i no se separava mai d'una cartera rònega de cuir artificial on encabia les proves, els llibres, els exercicis per corregir i allò que ell definia com els seus “grans secrets”. Nosaltres l'havíem batejat amb el nom de Sr. Benzè, mot apropiat per la laca que utilitzava per mantenir sempre els cabells engominats i ben clenxats, i pel fet que compaginava l'activitat docent amb la de químic en una indústria de Tarragona. La seva arribada a classe anava acompanyada d'un silenci sepulcral mai interromput ni pel vol d'una mosca. Era tant el respecte que inspirava la seva presència que ningú gosava obrir la boca. A l'escola era famós pel seu grau d'exigència i el volum de suspensos en la seva assignatura. No en va i jugant amb les seves inicials tothom el coneixia com *Severià Sanchís i Sans: Sols Sap Suspendre*.

Amb el temps vaig descobrir, però, que malgrat aquella aparença estranya i severa es tractava d'un home humil, intel·ligent i a cops afable que de tant en tant ens regalava unes lliçons magistrals sobre l'origen de la

humanitat, els fenòmens estranys i les diverses teories de l'evolució, barrejades amb algunes experiències d'allò més originals. Aquest apartat era el que més m'agradava. Al col·legi disposaven d'una petita sala que feia la funció de laboratori, amb els matrassos, les provetes, els microscopis i altres estris de tota mena. En un armari sota clau el professor guardava els productes químics més perillosos: els àcids, els líquids inflamables, l'amoníac... que, evidentment, no ens permetia manipular sense el seu permís i amb les degudes mesures de seguretat. Però la meva obsessió continuava sent conèixer quins eren els secrets que contenia aquella cartera tan atrotinada.

Capítol III

La Meva Família

Quim és nom del meu pare. Bé, ell es diu Joaquín i va néixer a Andalusia. Va arribar a Tarragona amb el meu avi als anys seixanta fugint de la manca d'oportunitats que hi havia al poble i atret per la demanda d'obriers i professionals que havien d'ajudar en la construcció de les primeres indústries. El pare, més tard, va participar com a manobre en la construcció de la refineria de petroli, aquella enorme ciutat galàctica que avui ocupa els antics camps d'avellaners, presseguers i oliveres a tocar del riu Francolí. Es van establir amb la meva mare, l'Ana, al barri de Bonavista i, segons m'han explicat, van construir ells mateixos la nostra casa. Quan van arribar, només hi havia algunes barraques fetes de fusta i llaunes, alguns carrers sense asfaltar, camps de conreu mig abandonats i un enorme descampat on pasturaven els ramats de bens. Hi mancaven tots els serveis bàsics, les clavegueres, l'escola, un centre d'atenció sanitària, els espais esportius... Els caps de setmana, i amb l'ajuda de companys i amics, s'anaven edificant les cases d'una sola planta, que amb el temps han esdevingut el nucli d'aquest popular barri de Ponent on ara visc, que disposa els diumenges d'un magnífic mercat, centre d'atracció de turistes i visitants.

Jo parlo català, però a casa moltes vegades amb els pares conversem en castellà o en una mena de barreja que no sabia ben bé com definir. El curiós és que quan anem a visitar els meus parents al poble al pare li diuen “el catalán”, pels anys que fa que viu a Catalunya i per la defensa aferrissada que fa de tot allò relacionat amb els nostres costums i tradicions. Ell sempre m’anima a seguir estudiant i em repeteix contínuament la frase “de bien nacidos es ser agradecidos”, referint-se al fet que cal integrar-se al país on vius i treballes, respectant tot allò que li és propi. Tinc també un germà més gran, en Pau, que encara viu a casa i que, amb molt de disgust del pare, no ha volgut estudiar i ara treballa de guixaire. Li agrada molt la seva feina i es guanya bé la vida; o, més ben dit, se la guanyava, perquè ara vivim un període de crisi i molta gent està a l’atur. La meva relació amb ell és cordial i la normal entre germans que es porten uns quants anys de diferència; però de vegades em fa empipar i em diu “empollón” i repel·lent perquè m’agrada estudiar i sempre trec molt bones notes.

Capítol IV

Els Meus Amics i Amigues

Una de les coses de les que em sento més orgullós és dels meus amics i amigues. En iniciar el curs, havia trobat novament els companys i companyes del meu barri i amb alguns formàvem una colla d'allò més curiosa i divertida. Érem cinc, tres nois i dues noies, que sempre havíem simpatitzat i creat, amb el temps, una relació indestructible. Us els presentaré.

El **Pere** vivia a la Canonja, prop dels dipòsits de l'aigua, però per proximitat venia a la nostra escola. Resultava un xicot seriós i tranquil, una mica poruc i despistat, però sobretot era molt menjador. Els seus enormes entrepans de l'hora del pati eren antològics. Gras i rodó com era, l'havíem batejat, a desgrat seu, amb el nom d'**Esfera**, com aquells dipòsits rodons de gas de les indústries del voltant, ja no tan sols pel seu volum, sinó perquè es tirava uns pets d'allò més pudents i, de ben segur, amb veritables propietats inflamables, tòxiques, irritants i corrosives. En una ocasió, el professor Severià ens va fer tancar les finestres de la classe pensant que l'olor provenia de l'exterior, i ens repetia que davant una fuga de gas calia confinar-se a l'aula i tancar portes i finestres. Per molt que insistíssim que la pudor

provenia de dins i assenyalàvem el Pere, ruboritzat, com a autor d'aquella fuga incontrolada, l'home es capficà a barrar-ho tot per impedir qualsevol mena de contaminació atmosfèrica.

Al **Nayim**, un altre company, li dèiem el **Fumera**, perquè era alt i prim com un pal d'escombra i negre de pell. Havia nascut al Camerun i feia poc temps que havia arribat de nou a l'escola, però aviat s'afegí a la colla. Era molt àgil, bon esportista i sovint vestia una samarreta del Barça. S'enfilava per tot arreu. Tant el podies veure dalt d'un arbre del mur verd com sobre les tanques del camp de futbol. Tenia veritables dificultats per parlar en català, però a poc a poc i a la seva manera es feia entendre. Entre tots l'ajudàvem i ens divertia molt la seva pronunciació i alguns dels seus costums, encara que els trobéssim estranys. A la **Laura**, una de les nostres companyes de la colla, li dèiem **Granseta**, perquè era baixeta, rodona i fina, com aquelles menudes boletes de plàstic que de vegades trobem a la sorra de la platja. Semblava més petita de l'edat que tenia i sovint la confonien amb les nenes dels cursos inferiors.

Tot i ser molt poca cosa, esdevenia llesta i viva com una fura, transmetia una simpatia i una gràcia especial i amb els seus acudits ens feia petar de riure. Per vèncer la seva petitesa, utilitzava unes sabates de taló alt que li feien guanyar alçada i... perdre l'equilibri, la qual cosa la convertia en el centre d'atenció de la classe.

Per últim, la darrera companya, que precisament seia al meu costat, es deia **Petronila**, una autèntica crac de la informàtica. Em semblava una noia bonica com n'hi hagi

i em tenia el cor robat. Duia ferros a la boca per corregir la dentadura que amagava sovint tapant-se amb la mà malgrat el seu somriure contagiós. Era l'única que vivia al centre de Tarragona i es traslladava cada dia a l'escola amb el seu pare, un dels professors de Socials del centre, d'origen aragonès. Aquest bon home es va entossudir a posar-li a la seva filla el nom d'una princesa aragonesa casada amb Ramon Berenguer IV. Autèntica passió professional! A ella no li agradava l'apel·latiu imposat i es feia dir “**Petro**”, la qual cosa donava peu a tota mena de bromes fàcils quan, en veure'ns junts a classe, ens anomenaven “la parella petroquímica”, tant per la suma dels nostre noms, com pel fet que entre nosaltres hi havia... quelcom més que simpatia. Hi havia veritable química!

Bé, i a mi ja em coneixeu. Jo sóc el **Quimet**, i el meu germà, per fer-me enfadar, afegeix “el del cul estret”.

Capítol V

La Colla de Ponent

Iper què la colla de Ponent? Doncs perquè amb aquest nom havíem batejat el nostre grup format pels cinc magnífics de l'extraradi de Tarragona, una colla de companys i companyes que compartíem tota mena d'aventures, les aficions, els treballs, els moments d'alegria i algun també de tristesa, però sobretot l'amistat. Havíem fet el pacte d'ajudar-nos i respectar-nos els uns als altres i malgrat la diversitat mantenir-nos units per sobre de qualsevol diferència. Érem famosos al col·legi per ser una pinya i anar sempre junts a tot arreu, i pobre de qui es burlés d'algun de nosaltres! En més d'una ocasió havíem hagut de defensar-nos quan algun brètol dels molts que hi havia retreia l'origen, el color de pell o els trets físics d'algú de nosaltres. Qui rebia sempre la pitjor part era en Fumera, objecte de menyspreu de més d'un a causa de seu color de pell.

El nom de Ponent ve del fet que tots proveníem d'aquesta zona situada a l'oest de Tarragona, configurada per barris obrers separats físicament del nucli urbà principal. Això comporta problemes d'accessibilitat i d'altres tipus, derivats de la pròpia personalitat del barri, amb molta immigració, atur i manca de serveis.

La veritat és que al centre de la ciutat hi anàvem ben poc. Només quan eren festes majors, agafàvem l'autobús municipal i ens apropàvem a escoltar algun concert, veure les cercaviles, participar als castells o en algun altre acte festiu. La resta de l'any no solíem moure'ns del nostre barri si no era per fer alguna sortida escolar, anar al cinema o passar la tarda en alguna coneguda gran superfície.

També en alguna ocasió la Petro ens convidava a casa seva, i circulàvem amb les bicicletes pel carril bici fins a arribar al lloc on havíem quedat, al bell mig del centre de la ciutat.

Capítol VI

Una Sorpresa

Malauradament, hi ha dies que costa més que d'altres llevar-se del llit. Aquell matí de tardor, gris i trist, la pluja va fer acte de presència i les temperatures havien baixat considerablement. Només arribar a l'escola ens esperava una veritable sorpresa. El Severià, el professor Benzè, havia arribat una mica tard. En obrir la porta va trobar-se tota la classe esvalotada. La seva presència al llindar de la porta va provocar que tothom ocupés de nou el seient, i el silenci va retornar a l'aula. Tenia un posat seriós, preocupat, i, a diferència d'altres dies, semblava absent i observava amb la mirada perduda els regalims de pluja que feien curses, lliscant pels vidres de les finestres. De sobte, va obrir la seva cartera i va treure'n una carpeta blanca estampada amb un segell vermell. A la portada vaig poder llegir **INVIPLAST- TOP SECRET**, i la va dipositar sobre la seva taula. Què devia contenir, aquell cartipàs, que mereixia ser classificat d'alt secret? La meua curiositat anava en augment, però va esvair-se quan, d'una revolada, el professor es va aixecar de la cadira i va reclamar l'atenció de la classe:

– Nois i noies. He pensat que aquest trimestre, en comptes de les proves d'avaluació, per poder aprovar haureu de fer un treball relacionat amb algun tema de

l'assignatura. Després caldrà exposar-lo davant els companys. Ja que, com podeu comprovar, vivim en una zona amb gran presència d'indústria petroquímica, crec que el millor seria treballar algun aspecte relatiu a l'extracció del petroli i l'obtenció dels derivats d'aquest. Crec que aquesta tasca us servirà per adonar-vos de la importància de la química en la nostra vida i també de la necessitat de cercar a curt termini energies renovables. Caldrà que feu grups i us poseu a treballar de valent. Què us sembla?

Inicialment no ens va fer gaire gràcia la proposta, però, posats a fer, era millor això que no passar per un control en què t'ho jugues tot a una carta. I si tens un mal dia?

Tot seguit ens reunírem en grup per tal de definir el treball i repartir les tasques. Cadascú s'ocuparia d'un apartat: l'origen del petroli, l'extracció, el transport, els productes obtinguts... Caldria també fer visites a les indústries, obtenir-ne imatges i entrevistar gent experta que ens assessorés i ens donés un cop de mà. Així va passar la resta de la classe fins que el so insistent del timbre va anunciar l'hora de sortida i, com si estiguéssim dotats d'un ressort elàstic, tots vam sortir corrents de l'aula.

De camí a casa em vaig adonar, per primera vegada, de la gran quantitat d'instal·lacions que s'amuntegaven al costat del barri i que en configuraven el paisatge: els dipòsits esfèrics, els cilíndrics, les torxes, les xemeneies i els edificis. Les canonades de molts colors, com si fossin grans serps o els budells d'un monstruós animal, travessaven a banda i banda de la carretera. Molts cops, des del balcó del Mediterrani de Tarragona, havia

contemplant els grans vaixells que feien cua per entrar al port. El pare m'havia explicat que aquests petroliers eren tan colossals que havien d'anar a un pantalà per poder desembarcar la càrrega. Venien de països llunyans per portar el cru fins a la refineria, on mitjançant diversos processos s'obtenien diferents productes que ens feien la vida molt més fàcil i còmoda: les gasolines, les naftes, el quitrà, els gasos, el gasoil...

En els dies posteriors ja havíem recopilat un bon un grapat d'informació per iniciar el nostre treball, però ens calia encara mirar de visitar alguna d'aquelles indústries i que ens expliquessin tot el procés de producció.

Aquest fet es va solucionar quan el professor va demanar, mitjançant el Camp d'Aprenentatge, poder fer una activitat relacionada amb la indústria i a la tarda visitar-ne una. Va ser un dia molt complet i profitós, malgrat que, sincerament, ens va costar molt assabentar-nos dels processos i funcionament de les instal·lacions. Això sí, ens van donar un berenar exquisit i l'amic Esfera es va posar les botes.

Capítol VII

El Gran Secret

Inviplast. Aquest nom em ballava pel cap cada cop que el professor Benzè dipositava aquella carpeta enigmàtica sobre la taula. La meva curiositat no tenia límits, i aprofitant un moment d'absència del professor i la meva proximitat a la seva taula, ja que jo havia estat designat delegat de classe, vaig decidir esbrinar-ne el contingut. Dins la carpeta hi havia un grapat de folis farcits de fórmules rares encapçalats pel lema **INFORME CONFIDENCIAL** i, protegit per una funda de color negre, una mostra d'un teixit plàstic blanc i transparent. En un dels folis i amb lletra vermella ressaltada es podia llegir:

INVIPLAST: Metamaterial sintètic lleuger obtingut per destil·lació atmosfèrica del petroli que permet fabricar teixits capaços d'anul·lar la capacitat de reflexió de la llum, esquivar-ne els rajos i dotar els cossos de la propietat de la invisibilitat. Actua com un escut contra la llum. En procés d'experimentació en éssers vius a causa dels possibles efectes secundaris sobre la retina de l'ull humà.

Us imagineu quin descobriment? El somni de qualsevol persona. Ser invisible. Allò que a les pel·lícules havíem vist tantes vegades, ara resultava que el nostre savi professor ho havia aconseguit, o si més no hi estava

treballant. Tot seguit em van passar pel cap els múltiples avantatges de posseir un vestit d'inviplast: entrar al cinema sense pagar, escoltar xafarderament totes les converses de les noies de la classe, fer bromes sense ser vist, accedir a les proves d'avaluació, marcar gols fantasmes, observar animals sense alterar el seu comportament...

Estava capficat en les variades maneres d'aprofitar aquest teixit quan vaig sentir al fons del passadís el caminar accelerat del professor que s'anava apropant. Vaig tenir el temps just de desar els fulls dins la carpeta i retornar al meu seient, sense fer cap comentari de la meva gran troballa. A la fi, tampoc em creuria ningú!

He de reconèixer que en sortir de classe i de camí a casa se'm va apoderar una sensació estranya i gens agradable. Tenia mala consciència. De fet, havia tafanejat uns documents privats i això no està gens bé. Alguna cosa se'm devia notar, perquè, camí de casa, la Petro s'adonà que feia mala cara. El silenci em delatava, però cap company no gosava fer preguntes. A l'hora de sopar no vaig tastar res, la qual cosa va aixecar tota mena de sospites per part dels meus pares.

– Deu estar creixent –va dir la mare conformada-. Un got de llet, a dormir, i demà et sentiràs millor –va sentenciar la pobre dona.

Aquella nit tot va ser donar tombs pel llit sense conciliar el son. Era conscient també dels múltiples efectes negatius que podia tenir una troballa com aquella. De ben segur que els militars ja deuriem estar fregant-se les mans. Exèrcits invisibles, avions que no podien ser detectats... Us ho asseguro, molt mal rotllo! Capficat com estava, al final el cansament em vencé i vaig quedar-me profundament adormit.

Capítol VIII

Els Remordiments

Com podeu entendre bé, no hi ha cosa pitjor que aquell desassossec provocat pels remordiments. Aquella sensació de culpa que no et deixa viure fins que no buides el pap i demanes perdó per la malifeta. No hi havia altra solució que encarar el temporal, sincerar-me amb el professor i explicar-li com havia anat tot plegat. Segur que s'enfadaria molt i jo mereixia el càstig apropiat. El seu i evidentment també el dels pares quan fossin informats. M'imagino el posat sever del meu pare. No cal que aixequi la veu, amb només una mirada n'hi ha prou per entendre'n les conseqüències. Està clar que la meva curiositat científica no em dóna més que disgustos.

Vaig aprofitar l'hora d'esbarjo, quan tots els meus companys eren al pati, per intentar parlar amb el Sr. Severià. Vaig trucar a la porta i vaig demanar permís per entrar-hi. El professor estava recolzat a l'ampit de la finestra observant l'anar i venir dels alumnes pel pati. Molt amablement em va fer passar.

– Què volies, Quimet? –m'interrogà, allargant-me una cadira per seure.

– Miri, veurà, professor Severià, volia demanar-li perdó perquè ahir, quan vostè va anar al lavabo, vaig llegir el contingut de la carpeta blanca.

– La carpeta blanca? –s’estranyà el Sr. Severià.

– Sí, aquella que duu un rètol de confidencial, la de l’inviplast –vaig puntualitzar-li enmig d’un gran tartamudeig i els primers símptomes de plor.

– Ja ho entenc, Quimet, i aprecio la teva sinceritat; però has de reconèixer que això no ha estat gens bé i caldrà que valoris les conseqüències d’aquest acte. La curiositat és bona per a la ciència, no obstant això hi ha uns límits que tu has sobrepassat. Ara que coneixes el secret, t’he de dir que només es tracta de la fantasia d’un professor vell i cansat. De totes maneres, m’hauràs de prometre que mai, però mai, informaràs a ningú de les característiques d’aquesta troballa. Em tractarien de boig, i això, a la meua edat, no em convé. Reconec que jo també he pecat d’il·lús pel que fa a temes de seguretat. Crec, a més, que el càstig ja l’has tingut en comprovar l’abast dels remordiments i que has après la millor lliçó de la teua vida. Em sento satisfet per la teva sinceritat, i per aquest motiu crec que cal que deixem apartat aquest tema i no en parlem mai més. Aquest serà el nostre secret!

– Moltes gràcies, Sr. Severià –vaig respondre-li sanglotant–. Li juro que no tornarà a passar.

En aixecar-me de la cadira em tremolaven les cames i, assecant-me les llàgrimes, vaig deixar el vell professor capficat i absent. He de reconèixer que aquell dia vaig descobrir en l’autèntic Sr. Severià la seva saviesa i categoria humana, i em vaig prometre no anomenar-lo mai més Sr. Benzè ni fer cap comentari burlesc amb el seu nom.

Capítol IX

El Nostre Treball

A partir de la meva entrevista amb el professor, tots els meus esforços es van centrar en l'elaboració del treball encomanat.

Vaig retrobar alegrement els meus companys en una petita aula tranquil·la que feia la funció de magatzem i que, amb permís de la direcció, esdevenia el nostre lloc secret de reunió. Vaig valorar més que mai les coses senzilles que definien i donaven personalitat a cadascú i que, per a mi, els convertien en imprescindibles. L'Esfera continuava tacant els folis amb l'oli de l'entrepà, que no abandonava ni per dormir. La Granseta mentre retallava fotografies ens entretenia amb divertides imitacions del professorat del centre. El Fumera desplegava un enorme cartell de l'Eto'o alhora que, amb el seu poc castellà, retransmetia simulats partits de futbol cantant els gols del seu ídol. La Petro, abduïda per la pantalla de l'ordinador, ens baixava d'Internet tota mena d'informació i imatges que fossin útils per al nostre treball. I un servidor, atrafegat, intentava posar ordre a aquell desgavell. M'adonava que el temps se'ns havia tirat a sobre i calia que ens espaviléssim si volíem deixar enllestit el treball al més aviat possible.

Havíem descobert que el petroli, aquest líquid viscos i negre, es va originar fa milions d'anys de la descomposició

d'organismes microscòpics del fons del mar i que aquells indrets on ara hi trobem fòssils marins, com és al voltant de l'escola, antigament havien estat coberts per les aigües. També havíem après com aquest or negre s'extreia del fons del mar utilitzant plataformes flotants i com es transportava amb enormes vaixells estancs anomenats petroliers. Un cop arribava a la refineria mitjançant una complexa artèria de tubs i canonades, el cru era transformat en d'altres productes o derivats, com el gas butà que utilitzem a casa, la benzina dels cotxes, el querosè dels avions, el gasoil de la furgoneta del pare, els lubricants i les ceres de la neteja, l'asfalt del carrer i d'altres productes com els plàstics, que l'empresa química s'encarregava de transformar. Potser un d'aquells plàstics era l'origen de l'inviplast? No volia pensar més en el tema. Ja n'havia tingut prou, de disgustos!

El més curiós de tot havia estat descobrir que molts dels teixits de la roba que utilitzem estan elaborats amb fibres obtingudes a partir de processos químics: les calces i els calçotets, les mitges i els mitjons, les camises o els impermeables contenen proporcions de fibres sintètiques. Ara, part de la nostra dèria era anar mirant les etiquetes de la roba del nostre armari cercant noms que semblaven més un embarbussament que no pas el d'un teixit i el seu lloc de fabricació: poliamida, polièster, elàstic... Taiwan, Vietnam, l'Índia.

Estàvem capficats amb la finalització del treball quan una nova tamborinada de pluja descarregà d'imprevist colpejant les finestres de la improvisada aula. En mirar el rellotge vam comprovar que s'havia fet molt tard. Totes les portes eren tancades i els passadissos restaven a les fos-

ques. Només els petits llums d'emergència ens permetien resseguir el camí. Cridàrem repetidament el bidell sense obtenir cap resposta. El silenci era quasi absolut, només trencat pel soroll de les persianes contra els vidres i l'udol del vent. Al fons, un petit fil de llum sobresortia per sota la porta del laboratori, i cap allà enfilàrem lentament agafats de la mà els uns amb els altres per encomanar-nos coratge i poder espantar la por. A dins no hi havia ningú, només petites ampolles plenes de substàncies acolorides bullien sobre fogonets encesos i una olor desagradable impregnava l'ambient. Sobre el taulell vam reconèixer la cartera del professor Severià i les seves ulleres de cul de got, però per molt que el cridàvem, ningú ens va respondre.

Per fi, a tocar dels dipòsits de la calefacció, una petita porta entreoberta colpejava insistentment i emetia un grinyol aterridor. Afortunadament algú havia oblidat tancar-la i per allí sortírem corrents, travessant el pati procurant no mirar enrere, protegint-nos amb els paraigües, que se'ns doblegaven a cada nou cop de vent. En mirar de saltar el mur que ens separava del carrer, vaig notar que alguna cosa m'ho impedia, com si algú em subjectés la jaqueta. Una esgarripança va recórrer el meu cos i el cor em bategava amb força. Quan vaig gosar mirar enrere vaig descobrir que m'havia enganxat a la tanca metàl·lica, i quan feia esforços per alliberar-me vaig veure la silueta del professor il·luminada per un llampec a la finestra del laboratori. De sobte, un tro va ressonar fortament i vaig caure sobre un bassal ple de fang. En tornar a alçar la vista la imatge havia desaparegut i la foscor ho envaïa tot. El meu esforç em costà protegir el treball de la pluja. Havia d'arribar sa i estalvi a l'endemà.

TREBALL DE RECERCA

GRUP C

LA QUÍMICA
QUOTIDIANA

explosivos
plásticos

gasolina
gas natural
combustibles

Capítol X

Per fi, el Gran Dia

En tota la nit no va parar de ploure. Ho sé perquè amb la por i l'excitació viscudes havia perdut la son.

Vaig estar molt de temps intentant acabar de redactar la part escrita del treball abans de ficar-me al llit. Una bona estona la vaig dedicar a comptar el temps que trigava a sentir el tro després del llampec. Aquest sistema em permetia saber si la tempesta s'anava allunyant o si, per contra, es reforçava encara més. No podia treure'm del cap la imatge del professor dempeus a la finestra. Ens devia haver observat en tot moment? Per què no ens respongué?

En despertar, i després d'esmorzar, vaig anar corrents cap al col·legi amb el treball a la motxilla, quan els darrers núvols ja s'havien esvaït i es retiraven en direcció al mar.

El terra del camí era ple de bassals que havia d'anar esquivant donant petits saltirons si no volia sucar-hi els peus. Vaig trobar el meu bon amic Esfera amoïnat perquè li havia caigut el "bocata" enmig d'un d'aquells tolls infernals. Sort en va tenir que l'entrepà anava embolicat amb paper d'alumini, miracles de la ciència i la modernitat, si no els talls de xoriç haurien semblat els mariners d'un naufragi.

La Petro, que havia arribat més aviat amb el seu pare, ens esperava prop de la porta quan encara restaven cinc minuts per entrar. A la llunyania, en Fumera venia corrent amb la pilota sota el braç i una bossa plena d'andròmines. L'última a aparèixer, com sempre, va ser la Granseta que, tranquil·la, apurava al màxim traient-se amb un mocador una mica de fang de les sabates.

Un cop va ser l'hora de Naturals, tots els grups anaren exposant els seus treballs mentre el professor Benzè, dret en una cantonada de l'aula, feia petites correccions a cadascuna de les intervencions.

Per fi va arribar el nostre torn i, molt inquiets, vam explicar el resultat de la nostra recerca, intentant convèncer els companys dels avantatges de la Química en les nostres vides. A poc a poc, els nervis anaven desapareixent i desenvolupàvem el tema amb fluïdesa i seriositat, amb cada apartat acompanyat d'una gran quantitat d'imatges i gràfics. En Fumera va complementar la presentació fent una simulació de l'extracció del petroli, amb una xeringa i un recipient ple d'un líquid negre de refresc que era transportat amb una glaçonera com si fos un vaixell sense que hi hagués cap vessament. Va ser la part més pràctica de l'exposició. Sé que peco de manca de modèstia, però, francament, he de reconèixer que el treball ens va quedar brodat. La resta de companys i companyes de classe van aplaudir la nostra intervenció i el professor Benzè, sense perdre aquell posat seriós, ens va obsequiar amb la màxima puntuació i ens va encoratjar a seguir treballant amb tanta voluntat i eficàcia. Recordo aquell dia com un dels millors de la meva vida.

Capítol XI

L'Adéu del Professor

Seguiren passant ràpidament els dies i mes rere mes. El curs anava avançant amb total normalitat. Després d'un curt hivern, la primavera va fer acte de presència de manera sobtada. No havíem desat encara els abrics quan les temperatures s'enfilaren de valent i vam haver de substituir la roba d'abric per la màniga curta. Cada tarda, en sortir de l'escola, acompanyava passejant la Petro fins a l'aparcament del col·legi, on esperava el seu pare. Durant el breu trajecte sèiem sota un gran garrofer per fer petar la xerrada. No va ser fins passades unes setmanes que, de manera gens dissimulada, li vaig agafar la mà i li vaig fer un innocent petó a la galta, que ella va acceptar complaguda. No gaire lluny, però, amagats darrere els arbres del pati, sempre ens seguien secretament l'Esfera i el Fumera tirant pedretes i rient-se de nosaltres.

Fou precisament un matí de primavera quan el Sr. Josep, el director del centre, va entrar per sorpresa a l'aula. Enmig de la cridòria, va intentar posar calma i ens va demanar el màxim de silenci i atenció. Anava acompanyat d'una senyoreta jove i atractiva.

– Bé, nois i noies. Sento comunicar-vos que el Sr. Severià, el que fins ara era el vostre professor, no

vindrà més a l'escola. Per motius que no vénen al cas, el professor s'ha hagut d'absentar i no acabarà el curs. En el seu lloc tindreu la senyoreta Eulàlia, que de ben segur us agradarà i de la qual aprendreu molt.

Davant la declaració del director, ens quedàrem muts i perplexos. Què li devia haver passat, al vell professor Severià? Ningú gosava donar cap mena de resposta ni explicació.

El pare de la Petro, professor del centre, ens havia comentat que en els darrers temps el professor Severià s'havia anant distanciant de la resta del professorat. Passava hores i hores tancat al laboratori del centre, d'on no sortia ni per menjar. Algú fins i tot pensava que s'havia tornat boig. El bidell creia veure llums enceses de nit provinents del laboratori i la biblioteca, però quan anava a tancar-les no hi trobava ningú. La direcció del centre estava preocupada, i més d'un cop, interessant-se per la seva salut, li havien retret tanta dedicació i li aconsellaven la jubilació. Havia estat precisament el dia anterior quan el director va trobar una nota sobre la seva taula en la qual el professor s'acomiadava demanant disculpes però sense donar cap mena d'explicació. A corre-cuita s'ha hagut de buscar algú per substituir-lo.

Capítol XII

Què se n'ha fet d'en Severià?

Vet aquí que se'm va fer molt difícil aquell darrer trimestre. No és que tingués res en contra de la pobra senyoreta Eulàlia, que per cert era molt simpàtica, jove i atractiva, però jo trobava a faltar el senyor Severià.

Mitjançant el pare de la Petro, vaig aconseguir el seu telèfon i l'adreça, però per molt que insistia a trucar-lo, mai em va agafar l'aparell. Vaig decidir llavors fer-li una visita sorpresa per comprovar el seu estat de salut i alhora demanar-li alguna mena d'explicació. “No es deixa una classe a mig curs”, vaig dir-me a mi mateix enfurismat.

El vell professor vivia a Tarragona, en una antiga casa de la Part Alta molt a prop de la Catedral. Era un casalot gran, vell i rònc, sense ascensor, amb unes escales de marbre de grans dimensions, record d'allò que havia estat sens dubte una casa senyorial. Mirant la bústia, un rètol indicava el nom de Severià Sanchís, i em va permetre conèixer el pis i la porta on residia el meu mestre. Vaig prémer el timbre repetidament però no vaig rebre cap resposta. Un veí de l'escala, observant la meua insistència, em va comunicar que el Sr. Severià feia temps que no es veia pel veïnat i, malgrat que alguna nit se sentien sorolls provinents del pis, ningú sabia on parava.

– És fàcil que hagi marxat de viatge i algun parent vingui de tant en tant a regar les plantes! –em va dir amablement el senyor de l'escala.

Vaig marxar decebut d'aquella casa travessant els carrers de la part vella de la ciutat. Trist i capbaix, jugava amb els xolls que s'havien format a l'empedrat de còdols de riu que decorava el terra d'alguns carrers. De tant en tant, girava la vista enrere amb l'esperança de veure a qui ara ja considerava el meu amic dret en alguna cantonada o caminant accelerat i despistat amb la seva enigmàtica cartera de pell.

La meua fantasia em feia creure en un possible accident, segrest o alguna cosa pitjor. I si el professor havia aconseguit finalitzar la seva fórmula màgica? Podia l'inviplast ser el causant d'aquella misteriosa desaparició?

Capítol XIII

La Festa de Fi de Curs

Iamb tot aquest enrenou va arribar el desitjat final de curs. Ara deixaríem el col·legi, on tants anys havíem passat, per gaudir d'unes merescudes vacances abans d'iniciar una nova aventura a l'institut. Malgrat tot, la veritat sigui dita, és que ens feia un mica de llàstima abandonar per sempre aquelles aules que guardaven tants records. Però, què se'n faria, de la nostra colla de Ponent, la nostra jove i potent aliança? Per diversos motius, cadascú de nosaltres havia de passar l'estiu en un lloc diferent. La Petro tenia previst anar al poble dels seus pares, no sense abans prometre'm que m'escriuria o estaríem en contacte per correu electrònic. L'Esfera i la Granseta marxaven de colònies amb un esplai del barri i en Fumera es veia obligat retornar al seu país ja que, per la crisi econòmica, el seu pare feia temps que estava a l'atur i volia provar de muntar un petit negoci al seu poble. La meva opció era mirar d'ajudar el pare en la seva petita empresa i poder, així, guanyar uns calerons.

El darrer dia de curs vam organitzar una festa a l'escola. Després de l'entrega de diplomes, el director ens va dirigir unes paraules emocionades i ens va desitjar molta sort per al futur. A l'orla de la classe hi havia la fotografia del professor Severià, però tothom va notar

la seva absència. En acabat, van servir un berenar i vam ballar fins a darrera hora. L'Esfera i el Nayim, asseguts en una cantonada i totalment absents, devoraven tot allò que els passava per davant. La Granseta s'havia apoderat de la pista i movia l'esquelet sense parar mentre que la Petro i jo, aprofitant les cançons lentes, ballàvem agafats en algun racó, distants de tant de soroll i cridòria.

Van ser unes hores intenses i màgiques de les quals guardo el meu més bell i preuat record.

Capítol XIV

Aquell Estiu

Durant tot aquell estiu i abans de l'inici del nou curs, vaig estar ajudant a l'empresa familiar. El pare, de paleta, i el meu germà, de guixaire, es dedicaven a fer petites obres i reparacions. Jo m'encarregava de barrejar el ciment, l'arena i l'aigua, preparar el guix, netejar les eines i altres tasques menors. Això em va permetre guanyar uns diners per fer front a les meves despeses i estalviar una mica. No era una gran fortuna però sí suficient per anar tirant i estalviar per al curs següent.

Aprofitant els caps de setmana em trobava encara amb els meus amics de la colla que ja havien tornat, tret de la Petro, que era fora, i el Nayim, que havia marxat al Camerun. Sense els absents, res ja era com abans i per molt que ens hi esforçàvem les tardes del diumenge ja no resultaven tan divertides. Semblava com si de sobte ens haguéssim fet grans i els nostres interessos haguessin canviat. A poc a poc ens vam anar distanciant i cada cop es feia més difícil trobar-nos. Qualsevol excusa era vàlida per no fer alguna cosa en comú.

En una d'aquelles pauses que solíem fer a l'obra per menjar l'entrepà que ens havia preparat la mare, quan vaig desembolicar el paper que el cobria, vaig llegir una

petita notícia que encapçalava la primera plana del *Diari de Tarragona*.

Redacció: *La policia investiga la desaparició des de fa uns mesos d'un treballador de laboratori de l'empresa química a qui s'acusa d'haver robat la fórmula d'un nou producte que de ben segur hauria revolucionat la comunitat científica. Es tracta d'un home d'edat, alt i prim, i respon a les inicials S.S.S.*

Quan vaig acabar de llegir la notícia em vaig quedar completament bocabadat. De ben segur que es tractava del meu antic professor, si més no, les seves inicials coincidien. Quina sorpresa! El Severià, un delinqüent? Un lladre? No m'ho podia creure.

Capítol XV

Punt i Final

Arribat a casa després d'un dia esgotador carregant totxos i rajoles, i en absència de la família, em vaig estirar al sofà amb el comandament de la televisió a la mà, disposat a canviar de canals alegrement sense cap mena d'interferència, sobretot de la del meu germà, que sembla que tingui la propietat de l'aparell.

Quan vaig estirar les cames, vaig veure sobre de la tauleta petita del menjador una carta dirigida al meu nom però sense remitent. Inicialment vaig pensar que la Petro m'escrivia per fer-me arribar per fi notícies seves. Amb emoció vaig obrir la carta per extreure el foli que contenia. El vaig desplegar i vaig llegir:

Estimat Quimet,

Sé que tindràs una gran sorpresa en llegir aquesta carta, però crec que et mereixes una explicació que avui encara no et puc donar del tot. El teu caràcter curiós i despert et farà veure que de vegades les coses no són el que semblen i que a cops la realitat supera la ficció. La Ciència és el resultat de la capacitat d'il·lusionar-se i cercar propostes per obrir nous camins. És per això que t'he triat a tu perquè coneguis tota la veritat. Recorda que, de vegades, res és el que sembla i que cal capgirar les coses, utilitzar la intel·ligència i que s'encengui la llum de la creativitat per trobar el veritable significat de les paraules.

Salut i gràcies,

SSS

ADAÇARBA ANU

SNAM SELAM A IAM IBIRRA ON

ALUMROF ATSEUQA EUQ A REP

TNEMLAROPMET REIXIEPASED ED TUGAH EH

TIXE NU TATSE AH TSALPIVIN'L

Misteriosament, el full continuava en blanc i el sobre contenia una petita llanterna dotada amb un llum ultraviolat.

Aviat, però no sense esforços, vaig poder entendre el missatge que procurava fer-me arribar el professor Severià i els motius que motivaren la seva desaparició. Sempre li estaré agraït de la confiança que em va dipositar i el seu record m'acompanyarà allà on vagi.

Mai vaig saber res més del meu amic, però, si us he de ser sincer, a cops tinc la sensació que és molt a prop meu. De vegades, sobretot en moments baixos de moral, intueixo la presència d'algú que m'anima, m'encoratja i em dóna força i seguretat. Pot semblar una bajanada o producte de la meva imaginació, però, amb el pas dels anys i vençuda la por, cada cop estic més convençut que el Severià, el vell professor que em despertà l'interès per l'estudi de les ciències químiques, és al meu costat, o si més no, en el meu pensament.

FI

Índex

I.	En Quimet de Can Polvoreta	3
II.	El meu professor	7
III.	La meva família	9
IV.	Els meus amics i amigues	13
V.	La colla de ponent	16
VI.	Una sorpresa	19
VII.	El gran secret	23
VIII.	Els remordiments	25
IX.	El nostre treball	28
X.	Per fi, el gran dia	33
XI.	L'adéu del professor	35
XII.	Què se n'ha fet d'en Severià	39
XIII.	La festa de fi de curs	41
XIV.	Aquell estiu	44
XV.	Punt i final	46

el professor Severià

el Fumera

l'Esfera

la colla de ponent

en Quimet

la petro

la Granseta

PATROCINA

